

ELFRIEDE JELINEK • **Michael**

Michael. Ein Jugendbuch für die Infantilgesellschaft

© 1972 Rowohlt Taschenbuch Verlag GmbH,

Reinbek Bei Hamburg, Germany

Bu kitabın yayın hakları ONK Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

İletişim Yayınları 2523 • Dünya Edebiyatı 238

ISBN-13: 978-975-05-2242-0

© 2017 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2017, İstanbul

DİZİ YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

YAYINA HAZIRLAYANLAR Devrim Alkış, Emrah Serdan

KAPAK Suat Aysu

KAPAK RESMİ Alice Bailly, "Keyif", 1922

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Büşra Bakan

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak, No: 6/3

Bağcılar, İstanbul Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ELFRIEDE JELINEK

Michael

Çocuksu Topluma Gençlik Kitabı

Michael

Ein Jugendbuch für die Infantilgesellschaft

ALMANCADAN ÇEVİREN

M. Sami Türk

EMRAH SERDAN'IN ÖNSÖZÜYLE

ELFRIEDE JELINEK 1946'da Avusturya'nın Steiermark eyaletinde Mürzzuschlag isimli kasabada dünyaya geldi. Jelinek'in babası Dr. Friedrich Jelinek, işçi sınıfına mensup Çek asıllı bir Yahudi olmasına rağmen İkinci Dünya Savaşı sırasında sanayi işlerinde çalıştığı için Nazi rejiminden kurtulmuş bir kimyagerdi. Annesi Olga Buchner ise büyük bir şirkette personel müdürüydü ve varlıklı bir Viyana ailesinden geliyordu. Jelinek de bu şehirde büyüdü. İlköğrenimini Katolik okullarında, kendi deyişiyile "baskı" altında tamamladı, erken yaşta piyano, org ve blok flüt dersleri aldı ve Viyana Konservatuvarı'na girdi. Albertsgymnasium'u 1964'te bitirdikten sonra Viyana Üniversitesi'nde tiyatro ve sanat tarihi okudu. Jelinek şiir yazarak edebiyatçılığa başladı ve ilk derlemesi *Lisas Schatten*'ı 1967 yılında yayımladı. 1970'lerde öğrenci hareketlerine katılan Jelinek, ilk romanları *wir sind lockvögel baby!* (1970) ve *Michael: Çocuksu Topluma Gençlik Romanı*'nda (1972) kapitalizmi, popüler kültürü ve savaş sonrası Batı zenginliğini yenilikçi ve eleştirel bir dille ele aldı. 1974'te Fassbinder filmlerinin müziklerinin bestecisi Gottfried Hüngsberg ile evlendi, zamanını Viyana ve Münih arasında ayırmaya başladı. Sonraki romanları *Die Liebhaberinnen* (Kadın Aşıklar, 1975), *Die Ausgesperrten* (Dışlananlar, 1981) ve otobiyografik romanı *Piyanist* (1988) ile ün kazandı. *Lust* (1989) ve *Die Kinder der Toten* (Ölülerin Çocukları, 1995) gibi romanlarında erkek egemen toplumu, kadınların uğradığı tuzakları işledi. 1980'lerden itibaren Avusturya ve Almanya'nın Yahudi düşmanı geçmişini sertçe eleştiren Jelinek, ülkesinde ve Almanca konuşulan coğrafyada tartışmalı bir yazar oldu. Jelinek, roman dışında diğer türler arasında (oyun, opera, senaryo, çeviri) ustalıkla geçişler yaparak çok yönlü bir sanatçı olduğunu ve verdiği her eserle yeni tartışma alanları açabildiğini göstermiştir. 1986 yılında Heinrich Bella Ödülü'ne, 1998 yılında Almanya'nın prestijli Georg Büchner Ödülü'ne, 2004 yılında ise Nobel Edebiyat Ödülü'ne layık görüldü.

Yayıncının notu: Yazarın tercih ettiği yazım kurallarına sadık kalınarak yayına hazırlanmıştır.

---

*Bu kitaptaki olaylar kurmacadır.
Gerçek kimselerle kurulabilecek her tür benzerlik
tamamen tesadüfidir.*

merhaba dostlarım, sizinle nihayet şahsen tanışabildiğime çok memnunum!

fakat bir yanınız beni rahatsız ediyor: kabahat hep başkalarında diyorsunuz. merdivenden düşüyor arabanın altında kalıyor veya işinizi kaybediyorsanız daha dikkatli olmanız lazım.

böyle durumlarda görüntü netliğini daha iyi ayarlarsınız olur biter. düğme göremeyeceğiniz kadar küçük değil ya. he? aranızdan bazıları bu işte adamakıllı usta oldular. ama öbürlerinin daha çok çalışması lazım.

unutmadan hafta sonu için bir tüyo daha:

televizyon başında üşürseniz çabucak kalın bir ceket giyin ki nezle olmayasınız. ceket dolapta duruyor. elinizden alan mı var.

anlatı

öylesine seyreden kişiye etkisiz seyirci denir öbürleri ise büyük okur kulübünü oluşturur.

kapının birinden ingrid diğerinden gerda çıkar. ikisi de staj¹ yapan ticaret lisesi öğrencisi. ama hâlâ işin püf noktasını bulamıyorlar.

gazetede üst sınıftakilerin boş zamanlarında neler yaptıklarını okuyup duruyorlar. bazen hepsini anlamıyorlar. birisi bir şey sorunca cuma saat dörtte iş biter diye cevap veriyorlar. cuma saat dörtte kendimizi o kadar mutlu & özgür hissediyoruz ki. ellerinden gelen bu. aptallar gibi tekrarlayıp duruyorlar bunu.

aman çok olmasın! şimdilik hafif makyaj gibi duruyor.

biraz seyretmek istiyoruz, o kadar. hiçbir şeyi bozmak istemiyoruz. sessiz durur, rahatsızlık da vermeyiz. elbette. gü-rültü patırtının kabahati benim. ben güzel elbiselerin fotoğrafını çekerim. uslu durursanız doğum gününüzde yeni bir elbise bile dileyebilirsiniz belki.

ama önce fermuarınızı yırtıp açarım. elimin tersiyle yüzünüze çakarım başınız geriye uçar. fikir & cevap veririm. mini etekler henüz demode olmadı. bu etekler elbiseyle aynı renkte yün çorap giymişe benzer bir etki yaratır. her birinizin beline birer tane vurdum mu dengeni kaybedersiniz. dikiş kutunuzda hâlâ deri parçaları var mı sevgili gerda? yok mu? o zaman bir tekme atar üst & alt köpek dişlerinizi dökerim sevgili gerda.

Zahmetsiz bal yenmez. ama zahmet çeksem de elime pek bir şey geçmiyor. çünkü çok az gayret gösteriyorsun.

ingrid bir saniye gelsenize. elinizi koyduğunuz yerden kopa-

---

1 Almanca konuşulan ülkelerde meslek lisesi öğrencilerinin en az iki yıl zorunlu staj yapma mecburiyetleri vardır – y.h.n.

rır alırım. ortaya çıkan şey öyle çirkin olur ki aynaya bakmanın derim. şu kalın ve güzel uzun mantoya bak! bir defa deneyeyim ne olur? üstümde kesin berbat durur. ama sıcacık tutar. iyisi mi siz evvela brigitte² diyetiyle fazla kilonuzdan kurtulup doğru düzgün jimnastik yapın.

lütfen lütfen! fotoğrafçı gordon kamerasının tripodunu sarışın gerda'nın kafasına hiddetle vurur. gerda yere düşer boy-lu boyunca uzanmaktadır sağ gözünden şakağına kanlar akarlar. aşağı akan kırmızılıklar boğazını hemencecik bir ağ gibi kaplar.

bir şey istendiğinde ne demek lazım gelir? lütfen. duyamadım. lütfen! ha şöyle. buna rağmen hakiki tilki kürkünden yakanızı boğazınıza tıkacağım can çekişeceksiniz.

fiyatı ne?

sorulacak son soru bu olmalıydı.

benim ingem nerelerdeymiş? gel buraya ver bir öpücük. çabuk!

inge lütfen bir saniye yanıma gelin. canınızı öyle yakacağım ki flipper³ gibi dimdik doğrulacaksınız.

ne güzel yumuşacık. tanıdığım bütün yumuşak şeylerden daha yumuşak. ingrid parmaklarının arasında okşar. sürekli yapabilir miyim? edebilir miyim? acaba? diye sorar. rica & teşekkür ederim der.

yine de ingrid'in canını yakan nedir? kolunun derisine sokulan toplu iğneler. ingrid'in sağ kasığına da sivri bir makas sokulur, ingrid inler. anne yapabilir miyim? edebilir miyim? acaba? lütfen! diye bağırır.

erkek arkadaşlar: sarsak çok berbat iğrenç fi tarihinden kalma aptal bir dem, hiç de seksi olmayan orantısız eski moda hantal aptal kıyafetlerle rüküş ve üstelik dili dışarıda.

---

2 Bir kadın ve moda dergisi – ç.n.

3 1964-1967 yılları arasında ABD'de 88 bölüm çekilen, Flipper adında evcil bir yunusun da oynadığı çocuk ve gençlik dizisi – ç.n.

bir erkek olarak ben tabii sadece biz erkekler adına konuşabilirim.

işletmede toplanmamış saç ve uzun pantolona izin vermem. kızlar beyaz önlük giyecek.

işyerinin dışında da buluşmamıza sevindim gerda. insan böyle daha rahat oluyor. sizi belinizden kaldırdığım gibi yüzükoyun evin duvarına yapıştırırım. buz patencisi gibi dönüp durursunuz.

böyle iyi bir parça almalısınız kendinize. kombinasyon uzmanı kadın öyle diyor. bluz kazakla veya yeni papaz cübbeleriyle kombine edilince işyerinizde bile güzel görünür.

çalışırken önlük giymeliyiz.

iş birden ciddiye biner. kombinasyon uzmanı kadın demir tokalı güderi kemeri şaklatıp gerdamızın suratına vurur. burun direği gibi küçükçe kemikler hemen kırılır. sertleştirici maddeyle beslenmezse deri de patlar.

niye yaptınız bunu? inleme. müdür bize çok katı davranır ve şimdi siz de katılaştınız. gayret ediyoruz aslında.

arkadaşımın fikrine katılmak isterim. büroda yeterince işimiz olduğundan bize vuramayacağınız fikrindeyim.

sağ gözünüzü oyup boş kalan yuvayı kurcalarım. belki de söylediğiniz doğrudur ama değişiklikler ha deyince olmuyor ki. sağ gözünden açık kırmızı bir şeyler akar. artık tek gözlü ve bir göz yuvası boş olan birisiniz gerda. yeni eşyaların üstüne kanınız damlıyor ve artık derinlemesine değil de ancak düzlemesine görebildiğiniz için sağa sola zıplıyorsunuz. mesafeleri yanlış belirliyorsunuz.

böyle olmaz ama! boş vaktinizde istediğiniz kadar konuşun. ne diye ağlıyorsunuz ki? doğallık önemli bir kozdur. gerda kurbağa gibi düşer biraz bağırır ve rengi atar.

güzel yüzlerden birçok kişiye göre daha çok anlayan fotoğrafçı rico benzincide pompayı iyi niyetle kendisi sokar benzin tankına. bir volkswagen'in park yerinden çıkmasına yardım eder. sarışın kız gülümseyerek teşekkür eder. kızın gözünde güneş gözlüğü başında da komik bir geniş kenarlı şapka vardır. arka koltukta rengarenk ve şen bir karmaşa yığıntısı. moda mağazalarının logolarını taşıyan ağır bir paket ve çok sayıda poşet. trafiğin ortasında bu kadar aldırırsızlık.

biz de gelmek isteriz. stajyer ingrid ve gerda peşlerinden özlemle bakar.

derken rico'nun çizmelerinden biri gerdamızın ensesine basıp onu iki parçaya ayırır. ya sağ ayağı nerede kalmıştır?

sağ ayağı sanki artık vücuduna ait değilmiş gibi yamru yumru durur. gordon'un kafa darbeleri altında kıvranan kimdir? doğru ingrid bu hani şu pantolonlu kız. müdürü zarif kadife veya kumaş pantolona itiraz edecek değildir ya. hele de genişçe kalçalarını kazakla örterken.

ingrid rüzgâra karşı trençkotunun yakalarını kaldıranlara ve alnına saçının telleri düşenlere, onları umursamaz bir biçimde sürekli geriye doğru itenlere imrenir.

gerda uzun konçlu çizme giyen, kol çantasını kemerin uzun tarafından sıkıca tutan, güneş gözlüğünü alnında taşıyan, iri yüzükler takan ve o an kafelere girmekte olanların da peşinden hasretle bakar. ikisi de: biraz tombulca. sivilceleri ışıltısız saçları fazla kiloları için önlem almazlar. makyaj namına pudra bile kullanmazlar. yalnızca biraz ruj sürerler. (çok sarımsı oldu mu tene uymaz.) yumuşak güderi mokasenleri ingrid'in paytak yürümesine yol açar. ayakkabıda malzeme namına hiçbir şey yoktur.

bazılarının vücut ağırlığını hiç zorluk çekmeden bir ayaktan öbürüne aktarması nasıl mümkün oluyor diye merak ederler. hiçbir şey olmamış gibi rahatça. bazılarının sigara yakar-

ken sanki bunu her gün yapıyormuş gibi görünmeleri nasıl mümkün olur.

sakın onları görmüyoruz sanmayın!

erkek arkadaş buldun mu?

yok. on birde evde olmam lazım.

balyozun şiddeti bebeği bir parça havaya savurur sonra bebek duvarın dibinde yere yığılır.

bu olay bir yerlerde daha önce olmuş bir şeye benzemektedir.

werner bana kapıları açıyordu. gözyaşından başka bir şey görmüyordum. kendimi kırmızı brokar koltuklardan birine bıraktım. yağmurluğum ıslak ıslak bacaklarıma yapıştırdı. eldivenlerimi kaybetmiştim. beyaz örgü pantolonum da kirliydi. galiba daha önce hiç bu kadar çaresiz görünmemiştim. werner güzelsin dedi sessizce. saçlarım perde gibi yüzüme düşecek kadar eğdim başımı. werner saçımı dikkatle çekti kenara. seni görmek istiyorum! gözlerimi yumdum. feci yorgundum. kaskatı uzuvlarıma yavaş yavaş sıcaklık akmaya başladı.

beyazperdede hâlâ son yazmasına rağmen perde kapandı. kötü hava diye bir şey yoktur. yalnızca uygunsuz kıyafet vardır.